

ประเด็นท้าทายในการจัดการประถมศึกษา: จุดเริ่มต้น ของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

Challenging Issues in Elementary Education: the Beginning of Changes and Development

ยศวีร์ สายฟ้า

บทคัดย่อ

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะทางวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย การประถมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติเพราะเป็นการศึกษาที่สร้างทุนมนุษย์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในการจัดการประถมศึกษาที่มีประเด็นท้าทายที่ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย (๑) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (๒) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม (๓) การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม และ (๔) การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก นอกจากนี้ประเด็นท้าทายทั้งสี่ประการนี้ ยังมีประเด็นท้าทายด้านอื่นๆ อีกมากมายที่นักการศึกษาทางการประถมศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาเมื่อจัดการประถมศึกษา เพราะหัวใจสำคัญของการจัดการประถมศึกษาให้ดีขึ้นคือการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมถึงประเด็น ปัญหา และความคาดหวังของสังคมที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

Abstract

Elementary education aims to develop learners to have knowledge and academic skills and to be moral, ethical, and good citizens. Elementary education is crucial for the development of the nation. The education provided at this level is to invest in human capital for learners. To provide elementary education, there are four challenging issues that may impact an educational provision at the elementary level. Those issues include: (1) information and communication technology advancement, (2) changes in population structure and society, (3) environmental changes, and (4) offensive marketing strategy. Besides these four issues, there are other issues that elementary educators need to be concerned with. The key for educational provision at this level is a congruency to the direction of the

national development as well as societal issues and social expectations toward the children and youths who will become the human resource for the national development in the future.

คำสำคัญ: การประถมศึกษา /ทุนมนุษย์ / ประเด็นท้าทาย

KEYWORDS: ELEMENTARY EDUCATION / HUMAN CAPITAL / CHALLENGING ISSUES

บทนำ

การประถมศึกษา (Elementary Education) คือ การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับคนทุกคน การประถมศึกษาในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย จัดเป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐมีหน้าที่จัดให้กับราษฎรทุกคนอย่างทั่วถึง โดยไม่เลือกเพศ ศาสนา หรือเชื้อชาติ การจัดการศึกษาระดับนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น มีความสามารถในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต และดำรงตนเป็นพลเมืองดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย (อุมา สุคนธมาน, ๒๕๒๔) การประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศชาติ เพราะการศึกษาระดับนี้มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นี้เองจะช่วยให้บุคคลกลายเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ หากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีคุณภาพจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คือการสร้างรากฐานที่สำคัญด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในวัยประถมศึกษา รากฐานประการแรกคือรากฐานทางวิชาการ ซึ่งหมายถึงการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออก เขียนได้

และคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์เป็น ทักษะเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เรียนที่จะใช้ในการเรียนรู้ต่อไปในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังช่วยทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าหากเด็กมีทักษะพื้นฐานทางวิชาการ หรือมีเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ดี เด็กจะสามารถอำนวยความสะดวกด้วยตนเองได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นทักษะที่การศึกษาระดับประถมศึกษามุ่งพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแทบทั้งสิ้น รากฐานประการต่อมาคือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จรรยา มารยาท ค่านิยม ตลอดจนลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นและติดตัวผู้เรียน อาจกล่าวได้ว่าการประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีอิทธิพลอย่างมากกับตัวบุคคล เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนที่กำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเอง (self-identity) ตลอดจนบุคลิกภาพของตนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ความหมายและจุดมุ่งหมายสำคัญของการประถมศึกษาที่กล่าวไปข้างต้นนั้นมีจุดเน้นในการพัฒนาพื้นฐานการเรียนรู้และการดำรงชีวิตให้กับผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะครอบคลุมทักษะพื้นฐานทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี กรอบการพัฒนาเด็กวัยประถมศึกษาเหล่านี้ยังคงเป็นเรื่องพื้นฐานจำเป็นสำหรับผู้เรียนวัยประถมศึกษาในปัจจุบัน แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้วิถีคิดและวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลง

ไปจากเดิม การพัฒนาให้ผู้เรียนวัยประถมศึกษา มีความรู้และคุณลักษณะในขอบเขตดังกล่าวจึงไม่เพียงพอ การประถมศึกษาสมัยปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปรับและเพิ่มเติมขอบเขตและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในมิติด้านอื่นๆ ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสำคัญของการประถมศึกษา ในการสร้างทุนมนุษย์ (human capital) ที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย และนำเสนอประเด็นที่เป็นความท้าทายในการจัดการประถมศึกษาไทยในปัจจุบัน

ความสำคัญของการประถมศึกษา

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติบ้านเมือง หากพิจารณาจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา จะพบว่าการศึกษาระดับนี้มุ่งเน้นการสร้างรากฐานเพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชน เมื่อผู้เรียนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ดีมีคุณภาพ จะมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและทักษะสำคัญที่จำเป็นในการดำรงชีพ มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพได้ และเมื่อเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เติบโตขึ้นจะได้เป็นกำลังสำคัญในพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าเท่าทันนานาอารยประเทศได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการประถมศึกษาเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความยั่งยืน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คำว่า “ทุนมนุษย์” เป็นคำที่ถูกพูดถึงอย่างมากในทางเศรษฐศาสตร์การศึกษา (Educational Economics) และในวงสนทนาที่ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ในทางเศรษฐศาสตร์นั้น มนุษย์ถือว่าเป็นทุนประเภทหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการ หนทางหนึ่งในการลงทุนเพื่อเพิ่มผลิตภาพหรือขีดความสามารถในการผลิต (productivity) ในทุนมนุษย์คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสามารถทำได้โดยการให้การศึกษา เมื่อบุคคลมีความรู้ ผ่านการฝึกฝนขัดเกลาจนมีความชำนาญ จะเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของบุคคลนั้นในการผลิตสินค้าและบริการให้มากยิ่งขึ้น (Bateman & Snell, 2009) ทุนมนุษย์ยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาได้ ปัจจุบันหลายๆ ประเทศเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการลงทุนในการพัฒนาทุนมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ ด้วยความเชื่อที่ว่าในท้ายที่สุด การลงทุนลักษณะนี้จะสามารถช่วยยกระดับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และระดับคุณภาพของประชากรในประเทศให้สูงขึ้นได้ (Kell, Lubinski, & Benbow, 2013) จึงเห็นได้ว่าการศึกษาคืออีกภาคส่วนหนึ่งที่มิบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติ

ทุนมนุษย์ในตัวบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการศึกษาที่บุคคลได้รับในทุกๆ ระดับ รวมทั้งการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย การประถมศึกษาเป็นการสร้างรากฐานที่จำเป็นให้กับบุคคลนำไปใช้ในการเรียนและการทำงานในอนาคต ซึ่งศักยภาพในการเรียนรู้และการทำงานนี้มีรากฐานส่วนหนึ่งมาจากการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ถึงแม้ว่าการประถมศึกษาจะมีได้มีจุดมุ่งหมายหลักในการสร้างทุนมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์พร้อมเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ แต่การจัดการศึกษาในระดับนี้มีความสำคัญใน

การสร้างทุนมนุษย์ เพราะจุดมุ่งหมายสำคัญของการประถมศึกษาคือการสร้างรากฐานความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมมากเท่าใด ย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาประเทศให้มากขึ้นเท่านั้น คุณภาพของการประถมศึกษาเป็นตัวกำหนดโอกาสในการศึกษาและการทำงานของบุคคลในอนาคต ดังที่งานวิจัยของ (Nakajima and Nakamura, 2012) ที่พบว่าเมื่อการเรียนรู้ของบุคคลในระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ โอกาสที่บุคคลจะเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาได้ประสบความสำเร็จและได้รับเงินเดือนในระดับสูงจากการทำงานจะลดน้อยลงไปด้วย เพราะฉะนั้นคุณภาพในการจัดการประถมศึกษาจึงมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเด็กและเยาวชนเป็นทุนมนุษย์ในอนาคตและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมือง (Lutz & KC, 2011) อาจกล่าวได้ว่าการจัดการประถมศึกษาให้มีความคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่เพียงแต่เฉพาะกับการเรียนรู้และพัฒนาในตัวบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงการพัฒนาลังคมประเทศชาติอีกด้วย

ประเด็นท้าทายในการจัดการประถมศึกษา

หลักการพื้นฐานสำคัญในการจัดการประถมศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งเรื่องวัย ความสนใจ ความต้องการ และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงความต้องการของสังคมบริบทและปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ในปัจจุบันมีประเด็นท้าทายหลายประการที่มีผลต่อการจัดการประถมศึกษา ประเด็นท้าทายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลทำให้

สภาพสังคมและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การจัดการประถมศึกษาให้มีความคุณภาพจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงประเด็นท้าทายเหล่านี้ด้วย บทความนี้นำเสนอประเด็นท้าทายที่มีผลต่อการจัดการประถมศึกษา ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไปจากเดิม เทคโนโลยีช่วยให้คนมีความสะดวกสบายมากขึ้น ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเทคโนโลยีอีกด้านหนึ่งที่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

๑.๑ สภาพการณ์ปัจจุบัน เทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น ในอดีตนั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างกันสามารถทำได้อย่างจำกัด เพราะตัวเลือกที่เป็นช่องทางในการสื่อสารมีน้อย อีกทั้งยังไม่ค่อยมีความสะดวกสบายในการใช้งานมากนัก เช่น การส่งไปรษณีย์ที่มักจะใช้เวลานานและในบางครั้งอาจเกิดข้อผิดพลาดในการจัดส่ง ทำให้จดหมายหรือพัสดุสูญหาย การใช้โทรศัพท์ทางไกลที่สามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้อย่างรวดเร็วแต่ มักจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงตามมา เป็นต้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบันทำให้บุคคลมีทางเลือกในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้น เช่น การใช้การสนทนาผ่านเครือข่าย (chat) ที่บุคคลสามารถโต้ตอบกันได้แบบทันทีทันใด (real time) การติดต่อสื่อสาร

ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) หรือผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network) ที่มีค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมากหรือแทบไม่มีค่าใช้จ่ายเลย นอกจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีช่วยให้การติดต่อสื่อสารมีความหลากหลาย ประหยัด และสะดวกรวดเร็วมากขึ้นแล้ว ยังเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมให้แตกต่างไปจากเดิมอีกด้วย

ในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการติดต่อสื่อสารแทบจะทุกช่องทาง ไม่เว้นแม้กระทั่ง การติดต่อสื่อสารภายในครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองในปัจจุบันติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับลูกได้มากขึ้นโดยผ่านการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Bredekamp, 2012) นอกจากนี้ การติดต่อสื่อสารผ่านเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ (social media) อาทิ เฟสบุ๊ค (facebook) และ ทวิตเตอร์ (twitter) ได้กลายเป็นการติดต่อสื่อสารอีกหนึ่งช่องทางได้รับความนิยมจากคนในสังคม ดังที่ Vandewater and Denis (2011) ได้เปิดเผยว่า การใช้งานเฟสบุ๊ค ซึ่งถูกเผยแพร่สู่สาธารณะครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2004 นั้น มีจำนวนผู้ลงทะเบียนเข้าใช้งานเพิ่มขึ้นมากทุกปี โดยในปี ค.ศ. 2011 มีผู้ลงทะเบียนเข้าใช้งานมากกว่า ๗๕๐ ล้านรายทั่วโลก ค่านิยมของคนในสังคมที่มีต่อการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสนับสนุนการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น คอมพิวเตอร์แท็บเล็ต (iPad) ที่ถูกนำออกขายครั้งแรกเมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2010 สามารถขายได้กว่า ๓ ล้านเครื่องทั่วโลกภายในเวลา ๔๐ วัน เป็นต้น ในช่วง ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้ นอกจากคอมพิวเตอร์แท็บเล็ตแล้ว ยังมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อีกหลายประเภท ได้แก่ โทรศัพท์ เครื่องเล่นดีวีดี โทรศัพท์มือถือ เครื่องเล่นวิดีโอเกม ฯลฯ

ที่มีจำนวนผู้ใช้งานเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พฤติกรรมหลายอย่างของคนในสังคมเปลี่ยนไป เช่น ในอดีตคนส่วนใหญ่มักจะซื้อหนังสือพิมพ์เพื่อติดตามข่าวสารบ้านเมือง แต่ในปัจจุบันนี้ คนเลือกที่จะติดตามข่าวจากเว็บไซต์ เพราะมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และรวดเร็ว อีกทั้งยังไม่มีค่าใช้จ่ายอีกด้วย (Vandewater & Denis, 2011)

การเข้าถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของเด็กวัยเรียนในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจนน่ากังวล ผลสำรวจของ American Academy of Pediatrics (AAP) พบว่าเด็กวัยเรียนชาวอเมริกันมีพฤติกรรมติดการใช้งานโทรศัพท์มือถือ โดยร้อยละ ๕๐ ของเด็กกลุ่มนี้ยอมรับว่าใช้การสนทนาผ่านเครือข่าย ด้วยการส่งข้อความผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ครั้งภายในหนึ่งวัน ร้อยละ ๗๕ เปิดเผยว่าเป็นเจ้าของโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ได้ (McBride, 2011; O' Keeffe, Clarke-Pearson, & Council on Communications and Media, 2011) ในขณะที่ข้อมูลในปี ค.ศ. 2009 ระบุว่าเด็กวัยเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกามากกว่าร้อยละ ๓๐ มีคอมพิวเตอร์ที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในห้องนอนของตนเอง จำนวนของเด็กวัยเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้นทุกปี ในปี ค.ศ. 2006 มีเด็กวัยเรียนใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าร้อยละ ๕๕ และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี ค.ศ. 2008 กว่าร้อยละ ๖๕ จวบจนกระทั่งปี ค.ศ. 2009 ที่มีจำนวนเด็กวัยเรียนที่ใช้การติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์กว่าร้อยละ ๗๓ (Vandewater & Denis, 2011) ข้อมูลที่นำเสนอไปนั้นส่วนใหญ่เป็นข้อค้นพบที่เกิดขึ้น

ในบริบทสังคมตะวันตก แต่สำหรับประเทศไทย พบว่าการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของเด็กวัยเรียนชาวไทยมีสถานการณ์ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) ได้สำรวจข้อมูลพฤติกรรมของเด็กวัยเรียนของประเทศไทยใน ๑ วัน พบว่าเด็กไทยส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมติดการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้เวลากว่า ๔ ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ ๗๕.๗ ของเด็กกลุ่มนี้ระบุว่าพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์บ่งชี้ถึงประจําในแต่ละวัน และร้อยละ ๕๑ ของเด็กกลุ่มนี้ยอมรับว่าพฤติกรรมแรกที่จะกระทำภายหลังจากตื่นนอนตอนเช้าคือการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เฟสบุ๊ค และ โปรแกรมไลน์ (Line Application) กล่าวโดยสรุป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารของคนในสังคมมีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้มากขึ้น แต่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านนี้ยังมีผลกระทบเชิงลบด้วยเช่นกัน ซึ่งผลกระทบดังกล่าวถือเป็นความท้าทายในการจัดการประถมศึกษา เนื่องจากเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยประถมศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

๑.๒ ผลกระทบที่มีต่อเด็กวัยประถมศึกษา
ศึกษา ความก้าวหน้าและความสะดวกสบายในการใช้เทคโนโลยีมีผลทำให้เด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมติดการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นในปัจจุบัน Plowman, McPake, & Stephen (2010) กล่าวว่าผลกระทบที่เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษาประกอบด้วย

1) **ผลกระทบด้านพัฒนาการทางสังคม-อารมณ์** เด็กวัยเรียนที่มีพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับการพัฒนาทักษะทางสังคม เนื่องจากการใช้งานส่วนใหญ่มักเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติคนเดียว การติดต่อสื่อสารส่วนใหญ่มักผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์แทนที่จะเป็นการมีปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (face-to-face interaction) ทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะทางสังคมตามธรรมชาติ รวมถึงอาจทำให้กลายเป็นคนเก็บตัว และไม่มีสังคมอีกด้วย

2) **ผลกระทบด้านพัฒนาการทางสติปัญญา** การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น การดูโทรทัศน์หรือการใช้อินเทอร์เน็ต เด็กจะเป็นผู้รับข้อมูลทั้งภาพและเสียงฝ่ายเดียว ไม่มีปฏิสัมพันธ์หรือการโต้ตอบแบบสองทาง อาจเป็นเหตุทำให้เด็กเกิดความเฉื่อยชาและขาดความคิดสร้างสรรค์ และอาจจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางสมองและภาษาที่น้อยลงอีกด้วย เพราะการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ เด็กจะรับภาษาผ่านการอ่าน การดู และการฟังเพียงอย่างเดียว ไม่มีการพูดคุยหรือเขียนโต้ตอบในลักษณะของปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวทำให้ไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านภาษา

3) **ผลกระทบด้านพัฒนาการทางร่างกาย** เด็กที่ติดการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มักจะใช้เวลาหมดไปกับการอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์หรือคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย สอดคล้องกับที่ Vandewater & Denis (2011) กล่าวว่า หากเด็กไม่มีเวลาทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายหรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง ไม่ได้ออกกำลังกาย อาจเป็นสาเหตุทำให้ร่างกายเจริญเติบโตไม่สมวัยหรือ

เกิดภาวะโรคอ้วน (obesity) ได้ เพราะร่างกายม การทำกิจกรรมที่เคลื่อนไหวร่างกายน้อยจนเกินไป ผลกระทบที่กล่าวไปทั้ง ๓ ประการนั้น เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังมีผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยนี้ อาทิ การกลั่นแกล้งกันในโลกออนไลน์ (cybullying) หรือการถูกคุกคามออนไลน์ (online harassment) การถูกล่วงละเมิดด้วยการส่งข้อความที่มีเนื้อหาทางเพศที่ไม่เหมาะสม (sexting) การถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว (privacy violation) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ตกต่ำจากการเข้าถึงข้อมูลหรือตัวอย่างที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย (McBride, 2011; O'Keeffe, Clarke-Pearson, & Council on Communications and Media, 2011) จากที่กล่าวไปทั้งหมด ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารมีผลกระทบโดยตรงกับเด็กวัยเรียนในด้านต่างๆ มากมาย มีผลให้เด็กวัยประถมศึกษาได้รับการพัฒนาที่ไม่สมบูรณ์ การพึ่งพาเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันนี้ มากจนเกินไปทำให้การเรียนรู้ที่เหมาะสมในช่วงประถมศึกษาของเด็กสูญหายไป ประเด็น ทำทายนี ทำให้เด็กวัยเรียนมีการเจริญเติบโตที่ไม่สมดุล ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนครูประถมศึกษา จำเป็นต้องตระหนักในผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เพื่อที่จะควบคุมการใช้งานและการทำกิจกรรมของเด็กให้อยู่ในขอบเขตและในระยะเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังต้องให้ความรู้เด็กในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะการสอนให้เด็กรู้เท่าทันภัยต่างๆ ที่แฝงมากับสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงสอนให้เด็กเป็นผู้บริโภคสื่อที่มีคุณภาพ

ด้วย เพราะในหลายกรณี เด็กวัยประถมศึกษา มักตกเป็นเหยื่อของกลไกทางการตลาดที่แฝงมากับสื่อสังคมออนไลน์ เด็กจึงจำเป็นต้องมีทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณและการคิดไตร่ตรอง การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของพ่อแม่ผู้ปกครองและครูในการดูแลเด็กในประเด็นนี้เป็นสิ่งจำเป็นมาก ดังที่ Hodge, Zabriskie, Fellingham, Coyne, Lundberg, Padilla-Walker, & Day (2012) ระบุว่าหากพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและดูแลการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของเด็กมากเท่าใด เด็กจะมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น

๒. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม

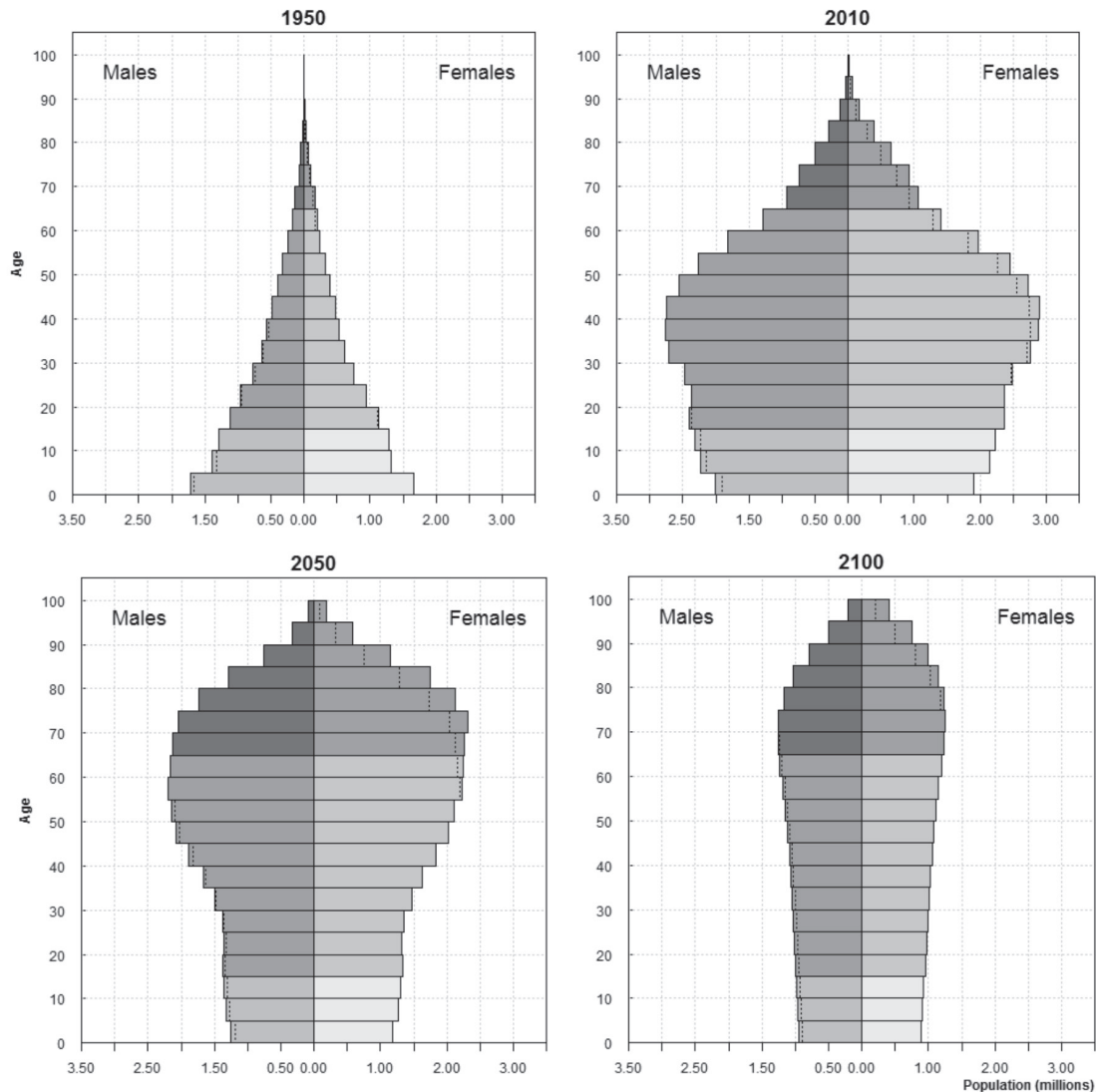
เด็กวัยประถมศึกษา (อายุ ๖ – ๑๒ ปี) เป็นวัยที่ครอบครัวยังคงมีอิทธิพลอย่างมากในการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเด็กกับสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กวัยนี้อย่างมาก การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงลักษณะครอบครัวของคนไทย จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีผลต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กวัยประถมศึกษา

๒.๑ สภาพการณ์ปัจจุบัน บทความนี้จะนำเสนอการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยใน ๒ ประเด็น ประเด็นแรกคือการเปลี่ยนแปลงลักษณะครอบครัวของคนไทย อมรา สุนทรธาดาและสุพัตรา เลิศชัยเพชร (๒๕๕๒) กล่าวว่าในรอบ ๓๐ ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงลักษณะ

ครอบครัวของคนไทย แต่เดิมนั้นคนไทยมีการอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวขยายหรือครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวอย่างน้อย ๓ รุ่น คือ รุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูกอยู่อาศัยในครอบครัวเดียวกัน ครอบครัวลักษณะนี้จะมีความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและเลี้ยงดูเด็กอย่างมาก เด็กสามารถเรียนรู้ผ่านตัวแบบหลายวัยภายในครอบครัว และมีสมาชิกในครอบครัวหลายคนช่วยกันขัดเกลาอบรมบ่มนิสัย อย่างไรก็ตาม ครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะอยู่อาศัยในลักษณะครอบครัวแบบอื่นเพิ่มมากขึ้น ทั้งการอยู่อาศัยแบบครอบครัวเดี่ยวที่สมาชิกในครอบครัวมีเพียงพ่อแม่และลูกเท่านั้น และการอยู่อาศัยแบบครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ตลอดจนครอบครัวที่พ่อและแม่เป็นเพศเดียวกัน ครอบครัวบุตรบุญธรรม ครอบครัวผู้สูงอายุ ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุและเด็ก ครอบครัวที่เด็กกำพร้าอาศัยอยู่กันตามลำพัง เป็นต้น

ประเด็นที่สองคือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรระดับประเทศ สังคมไทยปัจจุบันกำลัง

ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจำนวนเด็กเกิดใหม่หรือประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลง แต่ประชากรผู้สูงอายุกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อมรา สุนทรธาดาและสุพัตรา เลิศชัยเพชร (๒๕๕๒) ระบุว่าผู้หญิงไทยในปัจจุบันจะมีบุตรเฉลี่ยเพียง ๑.๕ คน ซึ่งลดลงจากเมื่อประมาณ ๓๐ ปีที่แล้วที่มักจะมีบุตรเฉลี่ย ๖ คน กอปรกับความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขจึงทำให้ประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีอายุยืนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติในแผนภาพที่ ๑ ที่ Department of Economic and Social Affairs Population Division สหประชาชาติ (United Nations) ได้นำเสนอจำนวนประชากรของประเทศไทยในช่วงอายุต่างๆ โดยเปรียบเทียบในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ (ค.ศ. 1950) ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ (ค.ศ. 2010) ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. 2050) และปี พ.ศ. ๒๖๔๓ (ค.ศ. 2100) ซึ่งประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทย (๕๐ ปีขึ้นไป) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๖๓ มีสัดส่วนมากกว่าประชากรในวัยเด็กและวัยอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด

แผนภาพที่ ๑ สัดส่วนประชากรของประเทศไทยในช่วงอายุต่างๆ (เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๖๕๓)
ที่มา: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2013)

ในทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๕) ระบุว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้โครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเปลี่ยนมาเน้นกระบวนการผลิตด้วยเครื่องจักรกลแทนการผลิตด้วย

แรงงานคน เพราะฉะนั้นผลกระทบที่ตามมาคือ ปริมาณความต้องการและการแข่งขันแรงงานมีฝีมือจะมีเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ สังคมผู้สูงอายุ จะมีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้ท้ายที่สุดแล้วจะตกเป็นภาระของครัวเรือนและภาครัฐที่ต้องแบกรับไว้ เช่น การป้อนบำนาญหรือบำนาญของข้าราชการ

หรือสวัสดิการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงลักษณะครอบครัวของคนไทยดังกล่าวนี้น่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงมากขึ้น อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองมากขึ้น คนในสังคมใช้ชีวิตอย่างรีบเร่ง ภายใต้การแข่งขัน และการเอาตัวรอด ในสมัยก่อนหน้านี้ พ่อจะเป็นหัวหน้าครอบครัวและมีหน้าที่รับผิดชอบทำงานหารายได้มาจุนเจือเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว โดยมีแม่เป็นแม่บ้านดูแลความเรียบร้อยและเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิด แต่ในปัจจุบัน สังคมไทยกลายเป็นสังคมเมือง มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพและค่านิยมในการทำงานนอกบ้านเพิ่มสูงขึ้น ผู้เป็นแม่จึงต้องออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้มีเวลาเลี้ยงดูบุตรลดน้อยลง และเลือกที่จะมีบุตรเพียงครอบครัวละหนึ่งคนเท่านั้น

๒.๒ ผลกระทบที่มีต่อเด็กวัยประถมศึกษา

ศึกษา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมที่เกิดขึ้นมีผลต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กวัยประถมศึกษาในปัจจุบันอย่างเห็นได้ชัด ผลกระทบประการแรกคือการมีสัมพันธภาพที่ตึงเครียดระหว่างสมาชิกในครอบครัวลดลง เด็กวัยประถมศึกษาในสมัยนี้ส่วนใหญ่เติบโตขึ้นมาจากรอบครอบครัวเดี่ยว เด็กในยุคนี้จึงมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับคนรุ่นปู่ย่าตายาย มีช่องว่างระหว่างวัยกับคนรุ่นปู่ย่าตายายค่อนข้างมาก ซึ่งบางครั้งถือเป็นการขาดโอกาสในการเรียนรู้ค่านิยมหรือสิ่งต่างๆ ที่ดีงามจากคนรุ่นปู่ย่าตายาย ครอบครัวของเด็กในยุคสมัยนี้ส่วนใหญ่อยู่อาศัยในลักษณะของสังคมเมือง พ่อและแม่จำเป็นต้องไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว ชีวิตความเป็นอยู่เต็มไปด้วยความรีบเร่ง แข่งขันกับเวลา ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และ

เอาใจใส่ดูแลลูกได้มากนัก สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กประถมศึกษาเด็กวัยประถมศึกษาในยุคสมัยนี้อาจต้องเรียนรู้ในการช่วยเหลือตนเองมากขึ้น เนื่องจากพ่อและแม่จำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูกอย่างเต็มที่ ดังนั้นเด็กจึงต้องมีวุฒิภาวะที่โตเร็วกว่าที่ควรเป็นตามวัย เนื่องจากต้องเรียนรู้ในการดูแลและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าเด็กในยุคนี้เหมือนเด็กที่เติบโตขึ้นมาเพียงลำพัง ไม่ได้มีพ่อแม่หรือผู้ใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูและปลูกฝังอย่างที่เคยเป็นมาแต่ก่อน

ผลกระทบประการที่สองคือความคาดหวังจากสังคมที่มีต่อตัวเด็กเมื่อเติบโตขึ้น เด็กวัยประถมศึกษาในยุคนี้จะต้องเผชิญกับความกดดันจากสังคมเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เมื่อเด็กในยุคนี้โตขึ้นเข้าสู่วัยแรงงาน ต้องแบกรับหน้าที่ในการเลี้ยงดูคนรุ่นพ่อแม่รวมไปถึงรุ่นปู่ย่าตายายซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มีสัดส่วนมากกว่าประชากรวัยอื่นๆ ในสังคม และยิ่งหากเป็นกรณีลูกคนเดียวเมื่อเด็กเติบโตก้าวเข้าสู่วัยทำงานจะต้องทำหน้าที่ในการดูแลสมาชิกในครอบครัวที่สูงวัย โดยอาจต้องแบกรับภาระหน้าที่ในการดูแลคนถึง ๖ คน ตามหลักการแบบ ๔-๒-๑ หมายถึงเด็ก ๑ คนที่เป็นลูกคนเดียวจะต้องดูแลพ่อแม่ของตนเอง ๒ คน และอาจต้องดูแลปู่ย่าตายายของตนเองอีกถึง ๔ คน จะเห็นได้ว่าเด็กยุคนี้จะต้องเผชิญกับความคาดหวังจากสังคมค่อนข้างสูง จากผลกระทบที่กล่าวมาทั้งหมด เด็กที่เติบโตมาในยุคนี้จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของความรับผิดชอบและความกตัญญูต่อเวทีเพื่อที่จะได้มี

ความพากเพียรและสามารถทนรับความคาดหวังที่สังคมมีให้ตนเองได้

๓. การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยและอีกหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาภัยธรรมชาติลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์ความไม่ปกติของธรรมชาติที่เกิดขึ้น หลายต่อหลายครั้งได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินด้วยเหตุนี้เองการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจึงมีผลต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพราะเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนทุกวัยจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับตัวเพื่อความอยู่รอดต่อไป

๓.๑ สภาพการณ์ปัจจุบัน ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากภาวะโลกร้อน (global warming) คือการที่ภูมิอากาศโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยที่สูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๕) ระบุว่าสภาพภูมิอากาศทั่วโลกมีความแปรปรวน โดยอุณหภูมิโลกจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ย ๐.๒ องศาเซลเซียสในทุก ๑๐ ปี ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ หลายประการ ได้แก่ การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงและมีความถี่ในการเกิดมากขึ้น ทั้งแผ่นดินไหว ดินถล่ม สึนามิ ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกนี้ยังส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในระบบนิเวศในหลายพื้นที่ทั่วโลก สภาพอากาศแปรปรวนไม่เป็นไปตามฤดูกาล ส่งผลทำให้ถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เปลี่ยนแปลง

ตามไปด้วย พืชและสัตว์บางชนิดที่ปรับตัวรับความแปรปรวนไม่ได้จึงเกิดการสูญพันธุ์ในที่สุด นอกจากนี้ สภาพอากาศของโลกที่แปรปรวนยังมีผลทำให้พื้นผิวโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอีกด้วย หลายพื้นที่ในโลกไม่เว้นแม้แต่ในประเทศไทยกำลังสูญเสียพื้นที่บริเวณชายฝั่งเนื่องจากระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ซึ่งนำไปสู่การย้ายถิ่นฐานของประชากรบริเวณชายฝั่ง รวมทั้งเกิดความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่ท่องเที่ยวและพื้นที่อุตสาหกรรมบริเวณชายฝั่งอีกด้วย ดังที่ได้กล่าวไปทั้งหมด จะเห็นได้ว่าสภาพภูมิอากาศของโลกที่แปรปรวนส่งผลทำให้หลายสิ่งหลายอย่างบนโลกใบนี้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ การสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์บางชนิด หรือการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่ง ล้วนแล้วแต่ทำให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนต้องปรับตัวตามไปด้วย

๓.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษา แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก แต่มีผลกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อยู่รอบตัวเด็กวัยประถมศึกษาได้เช่นกัน ทั้งสภาพแวดล้อมที่บ้าน สถานศึกษา หรือแม้แต่ในชุมชน ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษาอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อนจึงเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กวัยนี้ หากพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษาอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศโลกสามารถอธิบายได้ในประเด็นต่อไปนี้

๑.) **ด้านสุขภาพ** ภาวะโลกร้อนมีผลโดยตรงทำให้อุณหภูมิพื้นผิวเฉลี่ยของโลกสูงขึ้นในแต่ละปี ทำให้ในช่วงฤดูร้อนบางปีของ

ประเทศไทยมีอากาศร้อนจัด แสงแดดรุนแรง และในบางครั้งมีคลื่นความร้อน (heat wave) เกิดขึ้นอีกด้วย สภาพอากาศที่เปลี่ยนไปลักษณะส่งผลทำให้เด็กอาจปรับตัวไม่ทัน เกิดความเจ็บไข้ได้ป่วย และเกิดปัญหาทางสุขภาพตามมาได้ เช่น โรคลมแดด (heat stroke) หรือภาวะขาดน้ำ (dehydration) เพราะด้วยวัยของเด็กที่มักจะใช้เวลาในการเล่นหรือทำกิจกรรมกลางแจ้ง จึงอาจทำให้เด็กเกิดภาวะทางสุขภาพเป็นผลมาจากสภาพอากาศที่ร้อนผิดปกติได้

๒.) *ด้านภาวะทางโภชนาการ* การมีโภชนาการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาเด็กวัยประถมศึกษา อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกในปัจจุบันมีผลต่อผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากฤดูกาลต่างๆ มีความแปรปรวน ฝนไม่ต้องต้องตามฤดูกาล ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติลักษณะนี้ทำให้อาหารการกินของเด็กไม่สมบูรณ์ เนื่องจากพืชพรรณธัญญาหารไม่สามารถผลิออกมาได้ตามปกติ นอกจากนี้ ในบางครั้ง เด็กอาจจะประสบภัยพิบัติ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ยกตัวอย่างเช่น ยามเมื่อประสบภัยแล้งอาจจะทำให้ขาดแหล่งอาหารหรือน้ำดื่มที่สะอาดถูกสุขลักษณะ หรือในบางครั้งหากเกิดอุทกภัยหรือน้ำท่วมอาจทำให้ประสบกับการขาดแคลนอาหารได้ด้วยเช่นกัน

๓.) *ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน* ปรากฏการณ์และภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นวงกว้าง เช่น แผ่นดินไหว ดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วม ฯลฯ เด็กบางคนทีประสบภัยพิบัติในลักษณะนี้บางคนต้อง

สูญเสียสมาชิกในครอบครัวจากภัยพิบัติ หรือบ้านที่อยู่อาศัยถูกทำลายเสียหายจากภัยพิบัติ ต้องตกอยู่ในฐานะของผู้ประสบภัย สูญเสียบ้านเรือน ประสบการณ์ลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ไม่สู้ดีนักสำหรับเด็กวัยประถมศึกษา สิ่งเหล่านี้จึงเป็นผลกระทบอีกทางหนึ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษา อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกและภาวะโลกร้อน

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษาอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกและภาวะโลกร้อนได้สะท้อนให้เห็นว่าเด็กในวัยประถมศึกษาในยุคนี้เติบโตขึ้นมาบนโลกที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุทำให้เด็กต้องประสบความยากลำบากในการดำรงชีวิต การให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาจึงเป็นมิติใหม่อีกประการหนึ่งที่ควรสอดแทรกในการจัดการประถมศึกษา เพราะเด็กในยุคสมัยปัจจุบันจำเป็นจะต้องมีทักษะและความสามารถในการเผชิญปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากภาวะโลกร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวเมื่อเผชิญสถานการณ์รุนแรงหรือวิกฤติ (resilience) นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในเรื่องภาวะโลกร้อน เรียนรู้ในการอยู่กับภัยธรรมชาติอย่างฉลาด รู้จักการเอาตัวรอดยามเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการศึกษาในปัจจุบันต้องปลูกฝังให้เด็กไม่เป็นผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเรียนรู้ในการรักษาและสร้างทรัพยากรธรรมชาติขึ้นมาทดแทนส่วนที่ใช้ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กสามารถอยู่รอดในโลกปัจจุบันได้อย่างยั่งยืนนั่นเอง

๔. การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังตกอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม ผู้คนในสังคมต่างหลงใหลไปตามกระแสบริโภคนิยม ก่อให้เกิดการแข่งขันเปรียบเทียบทางวัตถุของคนในสังคมกันอย่างกว้างขวาง สภาพการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกของผู้ผลิตสินค้าและบริการซึ่งล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายหลักในการเพิ่มพูนผลกำไรทั้งสิ้น และด้วยความสามารถที่แข่งขันทางธุรกิจมีมากขึ้น ผู้ผลิตสินค้าและบริการต่างตั้งเป้าหมายสำคัญในการเพิ่มผลกำไรและการครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาด (market share) ส่งผลทำให้การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเกิดขึ้นอย่างเข้มข้น ประเด็นนี้เองทำให้คนในสังคมปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตไปตามกระแสทางการตลาด

๔.๑ สภาพการณ์ปัจจุบัน การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มผลกำไรดูเหมือนจะพุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชนมากขึ้นในปัจจุบัน เด็กวัยประถมศึกษาถือว่าเป็นผู้บริโภคกลุ่มหนึ่งในกลไกการตลาดที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการต่างๆ เพราะเด็กวัยนี้ยังมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณไม่มากพอเฉกเช่นผู้ใหญ่ เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารเช่นไรจึงไม่สามารถทบทวนไตร่ตรองด้วยตนเองได้ เด็กและเยาวชนจึงมักจะตกเป็นเหยื่อของกลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างง่ายดาย (Chawla, 1994; Graboviy, 2011) ซึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดที่พุ่งเป้าไปที่เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มักจะมารูปแบบของการโฆษณาทางโทรทัศน์และสื่อต่างๆ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพเปิดเผยว่าโฆษณาทางโทรทัศน์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

กับอาหารและเครื่องดื่มมีอิทธิพลต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก เพราะสื่อโฆษณาจะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกชื่นชอบและมีความต้องการที่จะบริโภคอาหารและเครื่องดื่มนั้น โดยอาหารและเครื่องดื่มที่มีการโฆษณาทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของเด็กและเยาวชนและมักเป็นอาหารที่มีปริมาณแคลอรีสูงและมีคุณค่าทางโภชนาการน้อย เช่น อาหารจานด่วน (fast food) เครื่องดื่มน้ำอัดลม และขนมกรุบกรอบที่มีผงชูรสเป็นส่วนผสม เป็นต้น (คณะกรรมการการตลาดอาหารและอาหารสำหรับเด็กและเยาวชน, ๒๕๕๒)

นอกจากนี้ งานวิจัยของ Scully, Macken, Leddin, Cullen, Dunne, & Gorman (2014) เกี่ยวกับการนำเสนอสื่อโฆษณาที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ในระหว่างช่วงเวลา ๗ - ๑๗.๐๐ น. ของประเทศในแถบทวีปยุโรป พบว่าจากจำนวนโฆษณาทั้งหมด ๓๒๒ เรื่อง ร้อยละ ๖๖.๓ เป็นโฆษณาที่เป็นสินค้ากลุ่มอาหาร ซึ่งในจำนวนนี้สามารถจำแนกได้เป็นประเภทอาหารจานด่วน ร้อยละ ๒๗.๓ ประเภทขนมหวานและลูกกวาด ร้อยละ ๒๑.๖ และประเภทผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับนม ร้อยละ ๑๗ ขณะที่โฆษณาสินค้ากลุ่มเครื่องดื่ม พบว่า ร้อยละ ๕๔.๗ เป็นโฆษณาเครื่องดื่มสำหรับผู้ใหญ่ เช่น น้ำอัดลมและเครื่องดื่มชูกำลัง ขณะที่ ร้อยละ ๒๗.๓ เป็นโฆษณาเครื่องดื่มสำหรับเด็ก เช่น น้ำผลไม้ต่างๆ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาในโฆษณาที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นโฆษณาสินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน อาหารและเครื่องดื่มที่อยู่ในโฆษณาเหล่านี้ล้วนมีปริมาณเกลือและน้ำตาลค่อนข้างสูง หากเด็กเกิดควมนิยมในการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม

เหล่านั้นในปริมาณมากๆ อาจก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพกับเด็กตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาภาวะโรคอ้วน โดยสรุปแล้ว โฆษณาและกลยุทธ์ทางการตลาดที่ผู้ผลิตสินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มเหล่านี้เลือกใช้มักจะมีอิทธิพลกับเด็กและเยาวชนได้ง่าย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กประถมศึกษาที่ยังไม่มีวิจารณญาณในการแยกแยะเนื้อหาในโฆษณาว่าสิ่งใดเป็นหรือไม่เป็นเนื้อความทางการค้า การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกโดยเฉพาะโฆษณาสินค้าในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่มจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่อาจมีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน

๔.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยประถมศึกษา กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชน ประกอบกับการที่เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยประถมศึกษาที่ยังไม่มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มากพอ มีผลทำให้เด็กในยุคปัจจุบันอาจได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา และหากยังรับสื่อโฆษณาเข้าบ่อยครั้งอาจทำให้ได้รับอิทธิพลมาก เกิดเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเด็กได้รับอิทธิพลชวนเชื่อจากโฆษณาสินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่มมากๆ เข้า อาจจะทำให้เกิดค่านิยมในการบริโภคที่ไม่เหมาะสมตามมา เช่น การรับประทานอาหารจานด่วน การดื่มน้ำอัดลม หรือการรับประทานอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจนำไปสู่การเกิดปัญหาทางสุขภาพตามมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดภาวะโรคอ้วนและภาวะน้ำหนักเกิน (overweight) ในเด็กซึ่งในปัจจุบันเด็กที่มีภาวะดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (UNESCO, 2004) ภาวะโรคอ้วนและภาวะน้ำหนักเกินเป็นอันตรายที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับเด็กและ

เยาวชน เนื่องจากเป็นบ่อเกิดของปัญหาทางสุขภาพอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาได้ เช่น โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจอุดตัน โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องพัฒนาให้เด็กวัยประถมศึกษามีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถไตร่ตรองข้อมูล ขณะรับสารจากสื่อต่างๆ ได้ และที่สำคัญที่สุดต้องไม่ปล่อยให้ตนเองนั้นถูกรอบงำโดยสื่อโฆษณาหรือกลยุทธ์ทางการตลาดของผลิตสินค้าและบริการได้

บทสรุป

บทความนี้อธิบายความสำคัญของการประถมศึกษาในมิติของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ การประถมศึกษามีความสำคัญเพราะเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างรากฐานด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นการสร้างพื้นฐานให้กับผู้เรียนในด้านวิชาการคือการอ่านออก เขียนได้ และคิดคำนวณเป็น ด้านคุณธรรมจริยธรรมคือมีความรู้ผิดชอบชั่วดี รู้และตระหนักว่าสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร และมีความเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ และด้านทักษะกระบวนการคือมีทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต จะเห็นได้ว่าสิ่งที่การประถมศึกษามุ่งปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการสร้างทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย เพราะหากเด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาและถูกอบรมขัดเกลานิสัยอย่างดีจากการประถมศึกษา เมื่อเติบโตขึ้นจะสามารถมีกำลังในการพัฒนาตนเองประเทศชาติบ้านเมืองให้เจริญพัฒนาต่อไปได้ ด้วยเหตุนี้เองการจัดการประถมศึกษาจึงต้องทำให้มีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ตีมีคุณภาพ

ได้นั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพสังคมในบริบทปัจจุบัน บทความนี้นำเสนอประเด็นท้าทายที่มีผลต่อการจัดการประถมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันประกอบด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก ประเด็นท้าทายในแต่ละประเด็นล้วนแล้วแต่มีผลต่อเด็กวัยประถมศึกษา รวมทั้งมีผลต่อแนวทางในการจัดการประถมศึกษาต่อไปในอนาคตอีกด้วย

ปัจจัยท้าทายที่มีต่อการจัดการประถมศึกษาทั้ง ๔ ประเด็นนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ยังคงมีปัจจัยท้าทายด้านอื่นๆ อีกมากมายในปัจจุบันที่นักการศึกษาทางการประถมศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงในยามที่จัดการศึกษาในระดับนี้ เพราะหัวใจสำคัญของการจัดการประถมศึกษา

คือการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ เด็กและเยาวชนคือผู้เรียนที่อยู่ในระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาพื้นฐานสำคัญในด้านต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตและการประกอบสัมมาอาชีพต่อไปในอนาคต ผู้เรียนในวัยนี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนคุณลักษณะบางประการที่สอดคล้องกับความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม บทบาทหน้าที่ของการประถมศึกษาในปัจจุบันจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่การสร้างรากฐานให้กับผู้เรียนในเรื่องทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาในปัจจุบันควรจะต้องมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนให้อยู่รอดปลอดภัยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ ของสังคมได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการการตลาดอาหารและอาหารสำหรับเด็กและเยาวชน. (๒๕๕๒). *การตลาดอาหารเด็กและเยาวชน: ภัยคุกคามหรือโอกาส*. กรุงเทพฯ: แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๕). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙)*. กรุงเทพฯ.
- อมรา สุนทรธาดาและสุพัตรา เลิศชัยเพชร. (๒๕๕๒). การลดลงของครอบครัวสามช่วงวัยในสังคมไทย: นโยบาย. ใน *ครอบครัวไทยในสถานการณ์การเปลี่ยนผ่านทางสังคมและประชากร*, ๙๐ – ๑๐๓. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุมา สุคนธมาน. (๒๕๒๔). *การประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bateman, S. T., & Snell, A. S. (2009). *Management: leading & collaborating in a competitive world* (8th Ed.). Boston: McGraw Hill.
- Bredenkamp, S. (2012). *Effective practices in early childhood education: building a foundation*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.
- Chawla, L. (1994). Editors' Note. *Children's Environment*, (11)3.
- Graboviy, A. (2011). Consumerism and Its Dangers to Children: A Call for Regulation in Advertising. *Gatton Student Research Publication*, 3(1). Gatton College of Business & Economics, University of Kentucky.
- Hodge, C. J., Zabriskie, R. B., Fellingham, G., Coyne, S., Lundberg, N. R., Padilla-Walker, L. M., & Day, R. D. (2012). The Relationship between Media in the Home and Family Functioning in Context of Leisure. *Journal of Leisure Research: Third Quarter 2012*, 44(3), 285-307.
- Kell, H. J., Lubinski, D., & Benbow, C. P. (2013). Who Rises to the Top? *Early indicators. Psychological Science*, 24(5), 648-659.
- Lutz, W., & KC, Samir. (2011). Global Human Capital: Integrating Education and Population. *Science*, 333, 587-592.
- McBride, D. L. (2011). Risk and Benefits of Social Media for Children and Adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 26, 498-499.
- Nakajima, T., & Nakamura, H. (2012). How do Elementary and Higher Education Affect Human Capital Accumulation and Inequality?. *Macroeconomic Dynamics*, 16, 151-157.
- O' Keeffe, G. S., Clarke-Pearson, K., & Council on Communications and Media. (2011). The Impact of Social Media on Children, Adolescents, and Families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.
- Plowman, L., McPake, J., & Stephen, C. (2010). The Technologisation of Children? Young Children and Technology in the Home. *Children & Society*, 24, 63-74.
- Scully, P., Macken, A., Leddin, D., Cullen, W., Dunne, C., & Gorman, C. O. (2014). Food and Beverage Advertising During Children's Television Programming. *Irish Journal of Medical Science*. Retrieved February 24, 2014 from: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11845-014-1088-1>
- UNESCO. (2004). *Making the case for nutrition interventions through schools*. UNESCO: Paris France.

- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2013). *World population prospects: the 2012 revision, volume II, demographic profiles (ST/ESA/SER.A/345)*. Retrieved February 25, 2014 from: <http://esa.un.org/unpd/wpp/Excel-Data/population.htm>
- Vandewater, E. A., & Denis, L. M. (2011). Media, Social Networking, and Pediatric Obesity. *The Pediatric Clinics of North America*. 58(6), 1509-1519.

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร. ยศวีร์ สายฟ้า อาจารย์ประจำสาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย